

SJÖSTRIDSSKOLAN

PYO 360 Krigsvetenskap, självständigt arbete

Flkd Erik Allerman	<i>Program</i> YOP 06-09
<i>Handledare</i> Fredrik Peterson	<i>Beteckning</i>
<p>Krigföringens grundprinciper i nutida marina insatser.</p> <p>Uppsatsen tar sitt avstamp i ämnet krigsvetenskap och den förändring av försvarsmaktens verksamhet som de kombinerade uppgifterna, insatsförsvaret och fredsbevarande insatser har skapat. Den del av krigsvetenskapen som uppsatsen riktas mot är krigföringens grundprinciper och tillämpningen av densamma inom de nya ramar som försvarsmakten agerar inom.</p> <p>Syftet med uppsatsen är att undersöka huruvida en skillnad mellan teori och praktik har uppstått gällande krigföringens grundprinciper. Genom att avgränsa området till taktisk och operativ nivå, de grundprinciper som finns i den svenska marina doktrinen och det svenska ytstridsvapnet, görs en problemformulering och uppsatsens frågeställning definieras till:</p> <p><i>Vilka skillnader kan utrönas mellan den teoretiska innebörden av krigföringens grundprinciper och den tolkning av dessa som görs inom dagens svenska ytstridsvapen?</i></p> <p>En kvalitativ metod, där litteraturstudier och intervjuer används som forskningstekniker, fastställs som lämplig metod för uppsatsen. Därefter diskuteras validitet och generaliserbarhet samt källorna ur en kritisk synvinkel. Följande kapitel förklarar den teori som krigföringens grundprinciper innefattar. Grundprinciperna; sätt upp ett mål och håll fast vid det, god anda, offensivt handlande, säkerhet, överraskning, samordning, kraftsamling, stridsekonomi, taktikanpassning och lämplig organisation behandlas separat för att skapa den teoretiska grunden. Därefter exemplifieras grundprinciperna och den insamlade empirin sammanställs. Slutligen diskuteras uppkommen problematik för varje princip. Till sist sammanställs de slutsatser som komparationen mellan teori och empiri har lett till. Fem av tio grundprinciper visade sig ha en skillnad mellan teori och praktik på olika vis. Slutligen föreslås vidare studier på ämnet som helhet och på de särskiljande fem i synnerhet.</p> <p>Nyckelord: Krigföringens Grundprinciper, Ytstrid, Unifil, ML</p>	

Abstract

This essay starts out in the problems that have risen involving military science and modern warfare. The principles of war were selected as the topic of research and through a discussion the thesis question was set out to be:

Which differences can be found between the theoretical explanations of the principles of war and the application that is made within the Swedish surface warfare system today?

Limitations were set to be the Swedish surface warfare system, peacekeeping operations, and the operational and tactical levels of warfare. Since academics argue which the “real” principles of war are, this essay defined them as the ones found in the Swedish Maritime Operational Doctrine. These principles are: define an objective and stand true to it, good morale, offensive action, security, surprise, organization, concentration of forces, economy of force, tactical adaptation and organisation.

Through a qualitative method, including the techniques interviews and literature studies, the essay formed a basis for theory and empirics. A critical discussion concerning sources, as well as the terms validity and generalisability, concluded the method chapter. The theory chapter presented the theoretical picture of the selected principles from the selected literature. Following chapter provided a historical example and the modern views of each principle.

Through a discussion, five of the ten principles were accepted as applicable today. The other five, define an objective and stand true to it, offensive action, concentration of force, surprise, and security were determined to differ, each in its own way, from theory. Hence, a further study upon the subject was suggested to investigate the same topic on alternate arena as well as a closer look upon the four differing principles.

Keywords: Principles of war, Surface warfare, Unifil, ML

1. Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Relevans och syfte	8
1.2 Definitioner	9
1.3 Avgränsningar	10
1.4 Problemformulering och frågeställningar	12
1.5 Tidigare forskning	14
1.6 Disposition	15
2. Metod	16
2.1 Vetenskapssyn och metodval	16
2.2 Källor	18
2.3 Tillförlitlighet och generaliserbarhet	19
3. Teoretisk bakgrund	21
3.1 Sätt upp ett mål och håll fast vid det	21
3.2 God anda	22
3.3 Offensivt handlande	23
3.4 Säkerhet	24
3.5 Överraskning	24
3.6 Samordning	25
3.7 Kraftsamling	26
3.8 Stridsekonomi	27
3.9 Taktikanpassning	27
3.10 Lämplig organisation	28
3.11 Växelspelet mellan grundprinciperna	29
4. Krigföringens grundprinciper, historiska exempel och nutida resonemang	30
4.1 Allmänt	31
4.2 Sätt upp ett mål och håll fast vid det	32
4.3 God anda	34
4.4 Offensivt handlande	35
4.5 Säkerhet	37
4.6 Överraskning	38
4.7 Samordning	40
4.8 Kraftsamling	41
4.9 Stridsekonomi	42
4.10 Taktikanpassning	44
4.11 Lämplig organisation	45

5. <i>Analys</i>	47
5.1 Uppkommen problematik	47
5.2 Slutsatser och reflektioner	52
5.2 Vidare forskning	54
6. <i>Käll- och litteraturförteckning</i>	55
<i>Bilaga 1</i>	59

1. Inledning

Krig har genom mänsklighetens historia varit ständigt förekommande. Under upplysningen och tidigare har tänkare försökt sätta ord och skapa teorier för att förklara fenomenet ”krig” och dess olika aspekter. Militärteori har sedan dess blivit allmänt känt och används i olika utsträckning i hela världen.¹ Under senare tid har bland annat teknikutveckling gjort att kriget sägs ha ändrat skepnad. Denna uppsats kommer att behandla en del av den motsättning som kan komma att ha uppstått mellan krigsvetenskapens teorier och den moderna typen av krigföring.

1.1 Bakgrund

Inom krigsvetenskapen finns en omfattande begreppsflora som tjänar samma syfte; att teoretisera och sätta ord på kriget. En mindre men ändå betydande del av denna begreppsflora är krigföringens grundprinciper.

Krigföringens principer kan ses som ett slags historiskt samlad visdom. Principerna är så pass universella och fundamentala att de kan sägas utgöra tidlösa aspekter på krigföring. De är med andra ord en essens av krigs- och militärhistoriens erfarenheter, oavhängiga av tid, plats, organisation och teknologi.²

Har dessa grundprinciper därför en självklar plats i utformningen av taktik och doktrin i alla vapengrenar och i alla typer av krigföring? Krigföringens grundprinciper är mycket omdebatterade i allmänhet och på många olika sätt. Vissa ifrågasätter värdet av deras existens, det vill säga huruvida de är användbara eller ej. Andra ifrågasätter hur de skall tolkas, i sin helhet, och/eller individuellt. Somliga ifrågasätter ifall de skall betraktas som ren teori och ifall de är praktiskt användbara.³ Grundprinciperna återfinns dock i nutida liksom tidigare taktiska reglementen för marinen.⁴ Detta gör att grundprinciperna är allmänt kända inom marinen och

¹ Widén, Jerker och Ångström, Jan, *Militärteorins grunder*. (Stockholm: Försvarsmakten, 2005) M7740-774023, s.1-10

² *Doktrin för marina operationer*, DMarinO, (Stockholm: Försvarsmakten, 2005) M7740-774021.

³ Widén och Ångström, 2005, s.120-121, Keegan, John D, “On the Principles of War” *Military Review*, Vol.41 No.12, (1961) s.62-65

⁴ *Taktik reglemente för flottan*, TRFL, (Stockholm, Försvarsmakten, 1987) M7741-315001

dessutom avses att användas taktiskt. Dagens marina insatser skiljer sig ifrån det som krigföringens grundprinciper en gång sattes upp för att åstadkomma, att vinna krig⁵. Sveriges försvarsmakt har idag som uppgift inte bara att hävda Sveriges nationella integritet, utan även att bidra till freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet internationellt. I denna uppgift ingår bland annat konfliktlösning samt att stärka skyddet för mänskliga rättigheter.⁶ Dessa senare uppgifter ersätter inte behovet av att upprätthålla territoriell integritet, men har dock fått allt större fokus för verksamheten inom försvarsmakten. I försvarsmakten övas förbanden för att kunna ingå i vad som kallas för insatsorganisationen. I insatsorganisationen kan alla de olika uppgifterna bli aktuella, dock är den internationella fredsbevarande prägnen stark.⁷ Dessa ”nya” uppgifter ställer Försvarsmakten inför uppgiften att verka inom olika konfliktnivåer⁸ och därför på olika sätt.

1.2 Relevans och syfte

Varför belysa skillnaden mellan den klassiska idén bakom krigföringens grundprinciper och dagens tolkning av desamma? När grundprinciperna återfinns i doktriner blir det aktuellt att praktisera dessa under övningar och missioner. Visar det sig att en skillnad har uppstått mellan teorin om krigföringens principer och hur dessa används praktiskt, blir det aktuellt att ifrågasätta huruvida de passar in i doktrin eller ifall de bör omarbetas eller till och med förkastas. Att utröna om en skillnad finns mellan teori och praktik blir därför en relevant frågeställning.

Syftet med denna uppsats är således att undersöka huruvida en skillnad mellan den teoretiska innebörden av krigföringens grundprinciper, jämfört med dagens användande av desamma, har uppstått.

⁵ Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s.119

⁶ Regleringsbrev för budgetåret 2008 avseende Försvarsmakten, http://www.mil.se/upload/dokumentfiler/regleringsbrev/regleringsbrev_08.pdf , Online 2008-10-06

⁷ ÖB Håkan Syrén, Folk och Försvar seminarium, 4 april, 2005
http://www.mil.se/upload/dokumentfiler/tal/2005/ob_tal_folkoforsvar_050404.pdf s. 3

⁸ *Militärstrategisk doktrin*, (Stockholm: Försvarsmakten, 2002) .M7740-774002 s. 29-30

1.2 Definitioner

Dessa begrepp återkommer i uppsatsen varför innebörden är viktig att hålla i åtanke.

- **Konfliktnivåer:** Konfliktnivåerna är fred, väpnad konflikt och krig. ”*Ett konflikttillstånd kan generellt tillskrivas en konfliktnivå. Nivåerna delas in efter intensitet i våldsutövning och spridning.*”⁹
- **Krigföringsnivåer:** ”*Genomförande av militär verksamhet kan delas in i fyra nivåer: politisk-strategisk, militärstrategisk, operativ och taktisk nivå. Verksamheten involverar personal från den högsta politiska ledningen till enskilda krigsmän längst fram i konfliktmiljöer.*”¹⁰
- **Marin insats i Libanon (ML):** den marina insats som genomfördes av svenska flottan i två faser (01 och 02) under 2006-2007. Insatsen var baserad på Cypern med uppdrag att verka fredsbevarande utanför den libanesiska kusten. Insatsen gick under FN-benämningen Unifil.

1.3 Avgränsningar

Försvarsmakten har till uppgift att verka inom alla olika konfliktnivåer (fred, väpnad konflikt, krig). Konflikter på olika nivåer löses lämpligen med olika medel,¹¹ dock används samma taktiska reglementen och doktriner. I skrivandets stund har svenska flottan genomfört två fredsbevarande insatser (ML01, ML02) i modern tid. Dessa två insatser ligger på den nedre delen av konfliktnivåerna, med andra ord, fred som gränsar till väpnad konflikt. Då empirin härrör från denna konfliktnivå avgränsas målet med uppsatsen till att gälla under dylika konfliktnivåer.

Krigföringens grundprinciper kan även ses ifrån olika krigföringsnivåer. De används olika och får olika betydelse beroende på vilken nivå de appliceras på.¹²

⁹ *Militärstrategisk doktrin*, 2002 s. 29-30

¹⁰ *Ibid.* s. 69

¹¹ *Ibid.* 2002 s. 29-30

¹² Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s.121-122

Denna uppsats kommer endast att belysa frågeställningarna ifrån de taktiska och operativa nivåerna och ej beröra de politisk- strategiska, militärstrategiska nivåerna.¹³

Detta har sin grund i att grundprinciperna står att finna i Doktrin för marina **operationer** och ej i **Militärstrategisk** doktrin. Grundprinciperna blir därför mer adekvata att utreda på operativ och taktisk nivå. Många nationer använder sig av olika grundprinciper och det finns därför ingen enad mening om vilka som egentligen borde gälla. Detta medför att en begränsning i vilka grundprinciper som skall avhandlas är nödvändig. I denna uppsats kommer avgränsningen att vara de tio grundprinciper som återfinns i *Doktrin för marina operationer*. Detta innebär att principerna i helhet endast återfinns i svenska marinen, dock återfinns de i delar hos andra nationer. De tio lyder:¹⁴

- Sätt upp ett mål och håll fast vid det
- God anda
- Offensivt handlande
- Säkerhet
- Överraskning
- Samordning
- Kraftsamling
- Stridsekonomi
- Taktikanpassning
- Lämplig organisation

Innebörden av krigföringens grundprinciper skiljer sig även i förhållande till vilken enhet och vilket vapenslag som använder sig av principerna. En avgränsning kommer därför att göras till det svenska ytstridssystemet. Ytstridsförbanden är även de som har erfarenheter från den konfliktnivå (fredsbevarande insatser) som uppsatsen riktar sig mot.

¹³ *Militärstrategisk doktrin*, 2002 s. 69-71

¹⁴ *DMarinO*, 2005 s. 49

1.4 Problemformulering och frågeställningar

Till synes finns en skillnad mellan syftet med krigföringens grundprinciper och syftet med de uppgifter som idag ställs på Försvarsmakten. Skall nya uppgifter lösas enligt gamla grundprinciper? Främjas fred på samma sätt som gårdagens krig avgjordes? Det finns dock vissa svårigheter när det gäller att värdera hur grundprinciperna används i förhållande till de uppgifter som försvarsmakten ställs inför. Principerna är utformade för att kunna tolkas och användas på olika sätt och på olika krigföringsnivåer. Detta gör dem till dynamiska begrepp som ofta går att passa in i olika situationer. Den ursprungliga idén med krigföringens grundprinciper, att vinna krig,¹⁵ synes rimma dåligt med fredsbevarande insatser. Militärteoretiker föreslår att användbara tolkningar av grundprinciperna kan göras på alla krigföringsnivåer, dock finns en risk för feltolkning av de generella principerna när de omvandlas till praktik.¹⁶ Det finns även teoretiker såsom Robert R. Leonhard som hävdar att dessa ”tidlösa sanningar” behöver konstant översyn för att passa in i ett givet uppdrag.¹⁷ Finns det en diskrepans mellan den teoretiska beskrivningen av principerna och hur synen är på desamma idag? För att undersöka denna fråga närmare har följande frågeställning ställts upp:

Vilka skillnader kan utrönas mellan den teoretiska innebörden av krigföringens grundprinciper och den tolkning som görs av dessa inom dagens svenska ytstridsvapen?

1.5 Tidigare forskning

På ämnet krigföringens grundprinciper i modern tid återfinns framförallt två standardverk. Anthony Mc Ivors *Re-thinking the principles of war* och Robert R. Leonhards *Principles of war in the information age*. Dessa två behandlar dock inte samma konfliktnivå som denna uppsatsen inriktar sig mot. Jerker Widén och Jan Ångström nämner fredsbevarande insatser i sitt verk *Militärteorins grunder* i kapitlet om krigföringens grundprinciper. Problematiken penetreras dock inte utan snarare

¹⁵ Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s.119

¹⁶ Hughes, Wayne, P, Jr. *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition* (Annapolis: Naval Institute Press, 2000) s.172

¹⁷ Leonhard, Robert R, *The Principles of War for the Information Age* (Novato: Presidio Press, 1998) s.3-10

omnämns. I övrigt är krigföringens grundprinciper som teori i olika delar täckta av nästintill alla militärteoretiker värda att nämna.

Den forskning på vilken teoridelen av uppsatsen vilar på är hämtat ifrån Wayne P. Hughes samt Widén och Ångström. Som komplement till dessa har Milan Vego, Christoffer Werner och Marco Smedberg används. Då Werner i *Den blå boken* sammanfattar andra teoretikers verk i en ansats att förklara och sammanfatta har denna använts med beaktning för huvudkällorna. Smedbergs verk *Om sjökriget* har en brist i sin vetenskaplighet då referenserna i boken är mycket begränsade. Detta har hållits i åtanke då boken har använts som referens. Då mängden litteratur inom temat krigföringens grundprinciper kan anses vara mycket omfattande har all litteratur inte inkluderats.¹⁸

1.6 Disposition

Det inledande kapitlet har syftat till att placera alla läsare på en gemensam utgångspunkt för att på så sätt kunna sätta materialet i kommande teori, empiri och analys kapitel i samma kontext. Kapitlet har även syftat till att avgränsa ämnet samt att för uppsatsen sätta upp en relevant frågeställning. Följande kapitel skall behandla vald metod för att utreda frågeställningen. Detta metodkapitel syftar även till att kritiskt granska metodvalet samt förutspå vad detta kan få för betydelse för validiteten och reliabiliteten av uppsatsen. I det tredje kapitlet kommer bakgrunden för krigföringens grundprinciper förklaras utifrån teorin. I det fjärde kapitlet exemplifieras grundprinciperna genom historiska exempel och redovisas utifrån de intervjuer som genomförts. Det femte kapitlet analyserar uppkommen problematik, sammanställer slutsatserna och ger förslag på vidare studier.

2. Metod

Detta kapitel förklarar den metod som bedöms lämplig för genomförandet av undersökningen. Dessutom granskas källorna och begreppen tillförlitlighet och generaliserbarhet diskuteras.

¹⁸ Detta kan bli till en begränsning i teorikapitlet då den givna tidsramen inte tillåter alltför omfattande litteraturstudier.

2.1 Vetenskapssyn och metodval

Vid utformningen av en undersökning kan forskaren bestämma sig för hur denne kommer att förhålla sig till fakta som insamlas och presenteras i avhandlingen.¹⁹ Den positivistiska forskaren strävar efter att samla faktakunskap. Dennes två grundbultar är iakttagelse och logik. Med detta menas att positivisten kritiskt iakttagert ett problem och försöker sedan förklara detta logiskt för att försöka komma fram till den absoluta sanningen.²⁰ Det hermeneutiska paradigmet sätts ofta som motsats till positivismen; trots att de båda är olika varianter av samma kunskapsteori.²¹ Det som kännetecknar en hermeneutiker är att sanningen anses innehålla mer än bara iakttagelser och logik. Känslor, tycke och tänk bakom handlingar ses som viktiga faktorer för det slutgiltiga resultatet. Att läsa mellan raderna i en text kan vara viktigare än det som faktiskt står i texten.²² Kärnan till denna uppsats (krigföringens grundprinciper) är allmängiltiga begrepp, i form av principer som är ämnade att tolkas och bedömas, därefter användas inom ramen för dagens verksamhet. Detta medför att en hermeneutisk inställning till analysen lämpar sig som vetenskapssyn för uppsatsen. På så sätt kommer alla värdefulla fakta komma att beaktas.

Vid val av metod kan det sägas finnas två huvudinriktningar; den kvalitativa och den kvantitativa. Generellt kan sägas att den kvalitativa metoden används för att undersöka händelser och fenomen där kontroll inte kan uppnås. Med detta menas att de variabler som skall mätas inte kan kontrolleras utan måste undersökas och tolkas. Den kvantitativa metoden däremot är användbar då rådata insamlas för att göra t.ex. statistiska beräkningar. Denna kvantitativa metod har sitt ursprung i det positivistiska vetenskapliga synsättet.²³ Denna studie kommer att använda sig av en kvalitativ metod där hermeneutikens tankesätt anammats. De forskningstekniker som kommer användas är kvalitativ textanalys för att bygga upp den teoretiska basen samt

¹⁹ Thurén, Torsten, *Vetenskapsteori för nybörjare* (Stockholm: Liber AB 1991) s.14-15

²⁰ *Ibid.* s.14-15

²¹ National Encyklopedin, Hermeneutik, Online 2008-10-23,
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=202053&i_word=hermeneutik

²² Thurén, Thorsten, 1991, s.45-46

²³ Golafshani, Nahid. "Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research" *The Qualitative Report*, Vol. 8 No. 4, (2003) s. 598, 600

intervjuer för att skapa den empiri som krävs för att analysera frågeställningen.²⁴ Genom att frågeställningen syftar till att undersöka skillnaden mellan teori och vad som egentligen praktiseras, lämpar sig respondentintervju som intervjumetod. Urvalet för intervjuerna kommer att baseras på personlig kännedom och med så kallad ”snöbollsurval”.²⁵ Ett snöbollsurval lämpar sig då en informant kan peka vidare på nya personer som lämpar sig väl som intervjuobjekt.²⁶ Urvalssättet bör leda undersökningen till de respondenter som är lämpliga och har rätt kunskap och erfarenheter för uppsatsen. Intervjuerna kommer att användas för att bygga upp empirin och lägga grunden för den andra delen av frågeställningen; ”den tolkning som görs inom dagens svenska ytstridsvapen”.

2.2 Källor

Det källmaterial som har använts i analysen har skapats genom intervjuer av fem befattningshavare inom den svenska flottan. Dessa fem²⁷ har inbördes varierande erfarenheter i sina yrkesliv. Dock har de gemensamma nämnare i att de har erfarenheter från ytstridsfartyg samt varit på utlandsmissionen ML i Libanon. Intervjuerna baseras på personlig kännedom, och i ett andra steg efter snöbollsurval. Detta kan dessa kritiseras för att vara ett subjektivt urvalssätt för att uppnå syftet med undersökningen. Genom att inte ställa upp någon hypotes som så att säga ”söker ett svar”, utan en neutral frågeställning, förebyggs ett dylikt problem. Dock bör det belysas att empirin grundar sig i personliga erfarenheter hos utvalda officerare i inom det svenska ytstridsvapnet och därför kan bli gränssättande vad det gäller generaliserbarhet utanför densamma.

2.3 Tillförlitlighet och generaliserbarhet

Enligt Rolf Ejvegård är begreppen validitet och reliabilitet centrala i alla vetenskapliga sammanhang. Om en hög grad av dessa två begrepp uppnås betyder

²⁴ Hallenberg, Jan, Ring, Stefan, Rydén, Birgitta, Åselius, Gunnar, (red) *Om konsten att tänka, granska och skriva på ett vetenskapligt sätt*, (Bokmanus, 2008-09-04) s. 13

²⁵ Ibid. s.19-20

²⁶ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, (Stockholm: Norstedts Juridik AB, 2002) s.286-287

²⁷ Backman Joakim, örlogskapten, Hörnfeldt, Anders, örlogskapten, Kindgren Jonas, örlogskapten, Palmkvist, Fredrik, kommandörkapten, och Skoog Haslum, Ewa, örlogskapten

detta att slutsatserna är riktiga och korrekta.²⁸ Dock finns det vissa problem med att mäta dessa två begrepp när det gäller kvalitativa undersökningar. Forsknings-teoretikern Nahid Golafshani menar hävdar att när det gäller kvalitativa undersökningar lämpar sig begrepp såsom tillförlitlighet och generaliserbarhet bättre.²⁹ Detta grundar sig i skillnaden på vetenskapssyn mellan kvalitativa och kvantitativa undersökningar. Varför välja en kvalitativ metod där svaren så att säga inte blir lika tydliga? Motivet är att undersökningens art är sådan att en kvantitativ metod lätt hade blivit missriktande, detta på grund av att det är tolkningar och skillnader som skall analyseras och inte precisa tal eller nummer. Ovanstående problematik gör dock att undersökningen skulle kunna komma att betraktas som begränsas i sin tillförlitlighet. Detta beroende på att ett mindre antal intervjuer görs och är avgränsade till befattningshavare inom det svenska ytstridsvapnet. Varför då använda sig av en urvalsmetod baserad på personlig kännedom med ett följande snöbollsurval då detta är högst subjektivt? Denna urvalsmetod blir lämplig då ämnet är alltför smalt för att använda en slumpvis urvalsmetod bland t.ex. sjöofficerare i allmänhet. Dessa faktorer är medvetna avgränsningar i undersökningen vilka bör hållas i åtanke då slutsatser dras.

Ännu en faktor som kan begränsa uppsatsens tillförlitlighet är själva teorin om ”krigföringens grundprinciper”. Då grundprinciperna är omdebatterade och det råder skilda åsikter militärteoretiker emellan, skulle själva den teoretiska grunden för uppsatsen kunna ifrågasättas.³⁰ Detta skulle även kunna leda till ett validitetsdilemma. Att applicera en teori, skapad för krig, i en fredsbevarande insats gör att det skulle kunna hävdas att själva teorin är tagen ur sin rätta kontext. Denna problematik blir dock irrelevant med hänsyn till att försvarsmakten har dömt krigföringens grundprinciper som giltiga då de återfinns i doktrin sammanhang. Därutöver har försvarsmakten ställts in för uppgiften att verka på även de lägre konfliktnivåerna; det är då inte nya reglementen och doktriner som blir aktuella utan samma doktriner står fast.

²⁸ Ejvegård, Rolf, *Vetenskaplig metod* (Lund: Studentlitteratur, 2003), s. 76-77

²⁹ Golafshani, Nahid, *The Qualitative Report*, 2003 s. 600-601

³⁰ Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s. 121-122

3. Teoretisk bakgrund

I detta kapitel förklaras och exemplifieras den teoretiska grunden av krigföringens grundprinciper. Förklaringarna hålls på teoretisk nivå och bör därför kunna appliceras på alla krigföringsnivåer. Avslutningsvis kommer samspelet mellan de tio grundprinciper att belysas.

3.1 Sätt upp ett mål och håll fast vid det

”Att sätta upp ett mål och hålla fast vid det” är den princip som kanske mest riktar sig mot den clausewitziska teorin om ”center of gravity” (tyngdpunkt).³¹ Med detta menas att sätta upp målet att slå mot motståndarens tyngdpunkt för att på så sätt bryta dennes vilja att strida. Denna tyngdpunkt kan ha olika karaktärer (materiell, plats, ledare m.m.), dock är det kritiska att om tyngdpunkten faller, bryts motståndares vilja och/eller förmåga att strida.³² Att sätta upp ett mål innebär även att samla alla delar i stora operationer mot ett och samma mål. Oavsett krigföringsnivå är det viktigt att en hel operation och alla ansträngningar, syftar mot samma mål; eller så att säga slår mot samma tyngdpunkt.³³ Detta betyder inte att målet inte kan indelas i mindre och tydligare delmål på olika krigföringsnivåer. Det blir dock extra viktigt att kontrollera dessa delmål så att de syftar mot samma större mål.³⁴

3.2 God anda

Principen god anda har sin rot i militärteorins tankar om moralens vikt som faktor för lyckad krigföring. Olika militärteoretiker har belyst moralens vikt, dock finns det både stora teoretiker (Clausewitz) och praktiker (Napoleon) som är överens om att moralen har åtminstone lika stor del som de fysiska faktorerna i krig.³⁵ Hughes menar att det är flera faktorer som ingår i det som vi kallar god anda. De faktorer Hughes refererar till är: ledarskap, moral, övning, fysisk, mental förberedelse, viljestyrka, och uthållighet.³⁶ Ett exempel på hur god anda kan upprätthållas är

³¹ Werner, Christopher, *Den blå boken – Marina stridskrafter ur ett militärteoretiskt perspektiv*. (Stockholm: Försvarshögskolan, 2002) s.25

³² Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s. 68

³³ Vego Milan. N, *Operational Warfare at Sea - theory and practice*, (New York: Routledge 2009) s. 140

³⁴ Widén och Ångström, 2005, s. 131

³⁵ Ibid. 2005, s. 136

³⁶ Hughes, *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition*, 2000 s.25 [förf. fria övers.]

genom att ha god sjukvårdsförmåga.³⁷ På så sätt vet soldater/sjömän att ifall de blir skadade så tas de omhand på ett bra sätt; vilket ökar stridsmoralen. Vid användandet av principen ”goda anda” kan det även synas rimligt att sätta andan eller moralen i komparation till motståndarens anda eller moral för att på så sätt kunna göra en bedömning av huruvida principen spelar till egen för- eller nackdel.³⁸

3.3 Offensivt handlande

Principen om offensivt handlande har sina rötter i manöverteorin. Centralt i det offensiva agerandet är begreppet initiativ. Att ta och bibehålla initiativet handlar sist och slutligen om att styra motståndaren och inte att låta sig själv styras.³⁹ På sjön kan det ses som extra viktigt att handla offensivt, ”*då på taktisk nivå nästan all verksamhet förutsätter offensiv*”.⁴⁰ Denna uppfattning stärks av Hughes med skillnaden att han använder begreppet initiativ och inte offensivt agerande.⁴¹ Hughes menar att på sjön är ett offensivt handlande överordnat; att ”slå effektivt först” ses som den viktigaste delen i varje taktiskt beslut.⁴²

3.4 Säkerhet

Principen syftar till att optimera den egna truppens/landets/operationens säkerhet för att på så sätt minimera skadeverkningarna av fiendens verksamhet. Med andra ord skall egen säkerhet beaktas och hela tiden finnas i bakgrunden vid all militär verksamhet på vilken krigsföringsnivå den än utövas.⁴³ På den marina arenan kan detta till exempel innebära att upprätthålla ett gott försvar av egna baser då dessa kan utgöra kritiska sårbarheter. Säkerhet ger skenet av att risker skall undvikas. Detta är dock inte innebörden då krig är så gott som synonymt med risk. Det handlar däremot om att vara medveten om de risker som tages och minimera dessa.⁴⁴ Werner beskriver principen väl med orden ”*tillgodose rimlig säkerhet för egna stridskrafter*” där just rimlig är ett nyckelord för principen säkerhet.⁴⁵

³⁷ Werner, *Den blå boken*, 2002 s. 25

³⁸ Hughes, *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition*, 2000 s. 261 [förf. fria övers.]

³⁹ Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s. 132

⁴⁰ Werner, 2002 s. 25

⁴¹ Hughes, 2000 s. 173

⁴² Ibid. 2000 s. 40

⁴³ Widén och Ångström, 2005, s. 135

⁴⁴ Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.176

⁴⁵ Werner, 2002, s.25

3.5 Överraskning

Liksom säkerhet kan även överraskning delas in i många olika kontexter. De lättaste kan sägas vara i rum och handling. Dock är dessa två endast byggstenar som kan kombineras med exempelvis tidpunkt, teknik och styrka för att uppnå överraskning. Överraskning måste även kopplas till sekretess för att få effekt.⁴⁶ Genom historien har överraskning givit oväntad effekt på olika operationer eller till och med varit en nödvändig princip för framgång. Principens framgångar kan förklaras med att fienden överrumplas och därigenom upplever situationen värre än vad den egentligen är. Dessutom gör överraskningen att initiativet innehas åtminstone tills dess att fienden har fått kontroll på vad som egentligen har hänt.⁴⁷ Överraskning påverkar även andra principer såsom kraftsamling och god anda. Då överraskning lyckas minskar fiendens moral (god anda), och då överraskning misslyckas kan en kraftsamling få betydligt sämre effekt då kraftsamlingen är känd och kan motverkas av fienden.⁴⁸

3.6 Samordning

Samordning syftar till att effektivisera krigföring på alla nivåer. Genom att ha, exempelvis, en samordnad ledningsstruktur möjliggörs en högre grad av effektivitet i organisationens produktion. Med andra ord, med samma resurser kan fler uppdrag lösas, ordrar skrivas, reglementen skapas och så vidare.⁴⁹ Denna princip blir allt viktigare då numerären nu krymper inom Försvarmakten; vilket får till följd att Försvarmakten samverkar i allt större grad över vapenslagen och även multinationellt.⁵⁰ Inom Försvarmakten skall samordning uppnås i första hand genom ett gemensamt syfte och en gemensam lägesuppfattning och i andra hand genom regler och detaljstyrning.⁵¹

3.7 Kraftsamling

Kraftsamling är ett tungt militärteoretiskt koncept som det finns ett flertal innebörder av. Den gemensamma andemeningen med denna princip är dock att skapa en

⁴⁶ Hughes, *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition*, 2000 s.229-230

⁴⁷ Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s. 134

⁴⁸ Clausewitz, Carl von, *On War* (London: Penguin Books, 1968) s. 269.

⁴⁹ Widén och Ångström, 2005, s.135

⁵⁰ Werner, 2002, s.25

temporär överlägsenhet i själva stridssituationen. Detta oavsett om styrkorna är samlade i tid och rum (klassiskt resonemang) eller till verkan (modernt resonemang).⁵² Hughes ställer upp en matematisk formel för att påvisa hur samtidig eldgivning mot fienden (kraftsamling) ger goda stridsresultat.⁵³ Werner stärker Hughes idé och antyder att i marina sammanhang kan kraftsamling vara mest användbar vid anfall eller attack och att det då är den samtida våldsamma eldöppningen som är innebörden av kraftsamling.⁵⁴

3.8 Stridsekonomi

Stridsekonomi kan sägas vara motsägelsefullt mot kraftsamling. Principen finner sin förklaring i följande citat: ”*Det kommer aldrig att finnas tillräckligt med stridskrafter för att fylla alla behov.*”⁵⁵ Trots principen om kraftsamling är det inte nödvändigt att i alla lägen sätta in alla tillgängliga styrkor då detta antagligen påverkar andra behov som kriget ställer. Stridsekonomi kräver därför ett beslut baserat på tillgängliga resurser ställt mot det givna uppdraget/uppdragen.⁵⁶ Vissa militärhistoriker menar att stridsekonomi är den princip varpå de resterande vilar. Stridsekonomi blir till en begränsande faktor oberoende av situation då de givna resurserna alltid är begränsade till en given styrka, teknik, kompetens, eller dylikt. Svårigheterna i besluten gällande stridsekonomi blir uppenbara, då de ställs mot beslut om hur att kunna kraftsamla och/eller uppnå överraskning.⁵⁷

3.9 Taktikanpassning

Att taktikanpassa är en nödvändighet för en militär befälhavare. Nya faktorer spelar hela tiden in vilket gör att taktiken vara dynamisk förändras för att antingen utnyttja ett uppkommet läge eller undvika motsatsen. Taktiken kan behöva anpassas av flera olika anledningar. Nya mål kan komma från högre instans vilket leder till att en taktikanpassning måste ske. Resurser kan försvinna på grund av fientlig verkan, tekniska problem eller helt enkelt av stridsekonomiska orsaker. Listan kan göras lång

⁵¹ *DMarinO*, 2005, s.95

⁵² Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s.132-133

⁵³ Hughes, *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition*, 2000 s.40-43

⁵⁴ Werner, *Den blå boken*, 2002, s.26

⁵⁵ Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.208

⁵⁶ Widén och Ångström, 2005, s.133

⁵⁷ Leonhard, *The Principles of War for the Information Age*, 1998, s.124-128

varpå taktikanpassning är en nödvändighet, dock synes militärteoretiker vara överens om att förutsägbarhet och statistiskt agerande är negativt i krigföring.⁵⁸

3.10 Lämplig organisation

En lämplig organisation är den samlade helheten som gör det möjligt att vinna strider. För att exemplifiera: krigförande styrkor kan inte maximalt användas utan en väl anpassad underhållsfunktion. Denna princip kan verka starkt relaterad till principen om samordning. Skillnaden ligger dock i att det är en helhetsbild av organisationen som sätts i fokus och inte hur dess delar samverkar. Principen syftar till att en större handlingsfrihet skall uppnås med en given styrka. Enligt Smedberg beskriver en del av en lämplig organisation genom orden ”*var chef måste ha kontroll över underhållsorganisationen i den utsträckning som svarar mot hans uppgifter*”⁵⁹

3.11 Växelspelet mellan grundprinciperna

Dessa tio grundprinciper kan verka omöjliga att beakta i sin helhet. Att så göra är dock inte tanken bakom dem. De visar på krigföringens komplexitet och framhåller olika aspekter som påverkar varandra. I de allra flesta fall av krigföring spelar flera principer in samtidigt och kan till och med bli till motsatser. En chef kan exempelvis använda sig av dessa principer för att belysa vilken prägel en operation skall ha.⁶⁰ Exempel på principer vilka kan användas som ledord för en operation är, ”offensivt handlande” och ”övertäckning”. Vego stödjer detta resonemang då han föreslår att en militär befälhavare skall gagna sig av ett fåtal principer då framgången av en operation sällan hänger på användandet av samtliga principer.

Inte alla principer är likvärdigt viktiga för framgång. Därför bör operationens befälhavare och dennes stab välja vilka av krigföringens grundprinciper som skall tillämpas och vilka som skall förkastas eller helt enkelt brytas.⁶¹

Widén och Ångström menar att principerna skall optimeras och ej maximeras. Ifall principerna maximeras (samtliga beaktas) kommer principer såsom säkerhet och offensivt agerande med stor sannolikhet att bli motsägelsefulla; därför bli till större

⁵⁸ Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s.132

⁵⁹ Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.224

⁶⁰ *DMarinO*, 2005, s.48

⁶¹ Vego, *Operational Warfare at Sea - theory and practice*, 2009 s. 139 [förf. fria övers.]

problem än nytta. Om principerna däremot optimeras görs en avvägning av samtliga principer och används därefter till operationens fördel.⁶²

Av dessa resonemang kan slutas att principerna är motsägelsefulla. Detta är en av grundbultarna vilken kritiken mot grundprinciperna vilar på. Grundprinciperna kritiseras även för att i sig själva endast bestå av en eller ett par ord. Detta gör dem alltför generella och därmed inte giltiga som grundprinciper.⁶³ Detta kan dock bero på att krigets natur är så pass komplext att det inte går att framställa precisa principer; det är således andemeningen av principerna som bör tillämpas och inte deras exakta skrivning.

4. Krigföringens grundprinciper, historiska exempel och nutida resonemang.

I detta kapitel redovisas utvalda befattningshavares syn på krigföringens grundprinciper. Principerna exemplifieras på en operativ eller taktisk nivå. I exemplen går det alltid att tyda flera olika grundprincipers samverkan, dock är den grundprincipen som beskrivs framträdande i just det exemplet.

4.1 Allmänt

De intervjuade befattningshavarna visar på att det idag finns en positiv bild av krigföringens grundprinciper. Bilden som målas upp visar på att uppfattningen av principerna skiljer sig åt befattningshavare emellan, dock kan sägas att principernas generalitet och öppenhet för tolkning ses som en positiv aspekt snarare än ett problem. Örlogskapten Jonas Kindgren menar på att det är allmängiltigheten i principerna som gör dem till anpassningsbara och därför applicerbara.⁶⁴ Den teoretiska förankringen ses även som positiv. Med en teoretisk förankring kan olika viktiga begrepp och olika aspekter på krigföring belysas.⁶⁵ Den teoretiska förankringen gör även att en gemensam förståelse eller språk skapas. Detta kan sedan användas i arbetet ombord.⁶⁶

⁶² Widén och Ångström, *Militärteorins grunder*, 2005, s.139

⁶³ Hughes, *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition*, 2000 s.171-172

⁶⁴ Intervju, Kindgren Jonas, 2008-11-18, Örlogskapten

⁶⁵ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

⁶⁶ Intervju, Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

Uppfattningen om hur de skall användas tycks dock gå isär. Vissa befattningshavare anser att de är mycket användbara praktiskt och då speciellt i insatsorganisationen där färre standardförfaranden brukas.⁶⁷ Kommendörkapten Palmquist anser att principerna är svårare att direkt applicera i skeenden och genomföranden av övningar eller missioner. Teorin kan då bli missvisande. Principerna blir dock användbara vid analys och utvärderingsarbete efteråt för att belysa framgångar och motgångar.⁶⁸

4.2 Sätt upp ett mål och håll fast vid det

Ett exempel på att sätta upp ett mål och hålla fast vid det kan hämtas från året 1962 och Kubakrisen. Efter att ha upptäckt de sovjetiska robotkonstruktionerna på Kuba ställdes snabbt kravet av USA på Sovjetunionen att dessa skulle avlägsnas. Målet var uppsatt. För att förhindra en färdigbyggnation upprättade USA en blockad vilken förhindrade alla sovjetiska handelsfartyg att angöra Kuba. Denna blockad blev tillbakavisad av Moskva. FN:s generalsekreterare U. Thant föreslog även att blockaden skulle avbrytas. På detta svarade president Kennedy att den enda lösningen på den uppkomna situationen var att avlägsna vapnen från Kuba. Detta skedde även sedermera. Till stor del på grund att USA höll fast vid sitt mål och därmed omöjliggjorde en färdigbyggnation av robotarna.⁶⁹ Detta exempel ger en mycket kortfattad beskrivning av en långt mer komplicerad situation.

Principen om mål ses som centralt i dagens verksamhet. Principen tycks kunna skönjas på många olika sätt. Ombord kan principen hittas i vad som kallas "FC prio". Fartygschefens prioriteringar är ett sätt för hela besättningen att delges aktuella prioriteringar och därmed arbeta mot samma mål. En prioritering kan exempelvis vara "luftförsvar". Detta innebär att hela besättningen skall sträva efter att stödja fartygets luftförsvarsförmåga på alla tillgängliga sätt. Denna prioritering kan dock växla snabbt beroende på vilka uppdrag som skall lösas eller vilket hot som finns.⁷⁰ Att sätta upp mål ses även som viktigt ur ett mera långsiktigt perspektiv.

⁶⁷ Intervju, Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten

⁶⁸ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

⁶⁹ Starck, Magnus, *Allmän Sjökrigshistoria 1945-1965*, (Stockholm: Bonniers 1975) s.225-232

⁷⁰ Intervju, Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten, Intervju, Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

Örlogskapten Hörnfeldt framhåller att inom Försvarsmakten pågår ett ständigt arbete med mål från ett 25 års perspektiv, ner till just FC prioriteringar vilka kan ändras på ett ögonblick.⁷¹ Det tycks finnas en konsensus bland de utvalda befattningshavarna att mål är en viktig princip inom all verksamhet, men hur är det med att hålla fast vid målet?

Kommendörkapten Palmquist framhåller att operativa mål i internationella insatser skiftar utefter den politiska viljan. Exemplet kommer ifrån den svenska marina insatsen i Libanon under 2006-2007. Det övergripande militärstrategiska målet med missionen var att stabilisera området utanför Libanons kust. Detta delades sedan in i operativa mål som skiftade fokus under missionens gång.⁷²

4.3 God anda

Antalet exempel på hur en underlägsen styrka med god anda lyckas slå en numerärt överlägsen styrka är många. Ett av de mest talande är dock slaget vid Narva år 1700 där en utmattad och numerärt underlägsen armé vann över de ryska belägrarna.⁷³ Frågan ifall det var svenskarnas goda anda eller den ryska arméns dåliga anda blir en kärnpunkt och påvisar vikten av Hughes mening om att en jämförelse är på sin plats.

God anda som princip anses idag, liksom i teorierna, vara av största vikt.⁷⁴ Befattningshavare idag menar på att nyckelingredienser för att framkalla en god anda är ett bra ledarskap med alla dess aspekter. Fokus ligger på att genom en god anda skapa ett gott samarbete ombord och därigenom maximera den egna enhetens förmåga.⁷⁵ Genom att ha ett gott ledarskap skapas således en god moral vilket får besättningen att bli villig att utsätta sig själva för de risker som krig innebär.⁷⁶ Befattningshavarna skiljer sig åt avseende hur ledarskapet skall utövas för att uppnå god anda, konsensus är dock att ledarskapet är det mest centrala.

⁷¹ Intervju, Hörnfeldt, Anders, 2008-10-15, Örlogskapten

⁷² Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

⁷³ Ericson, Lars, Hårdstedt, Martin, Iko, Per, Sjöblom, Ingvar, Åselius, Gunnar, *Svenska Slagfält* (Stockholm: Wahlström & Widstrand, 2003) s. 254-262

⁷⁴ Intervju, Kindgren, Jonas 2008-11-18, Örlogskapten

⁷⁵ Intervju, Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten

⁷⁶ Intervju, Hörnfeldt, Anders, 2008-10-15, Örlogskapten

4.4 Offensivt handlande

För att exemplifiera ett offensivt handlande kan slaget vid Nilen användas. I detta slag 1798 möttes två jämnstarka flottstyrkor utanför Egyptens kust. Den franske amiralen Brueys hade ankrat sina fartyg i en stark defensiv position nära kusten i den så kallade Aboukirbukten. Nelson, som hade letat efter den franska styrkan i stora delar av Medelhavet, anföll så snart han fick reda på den franska eskaderns position. Taktiken var enkel och djärv. Han skulle innesluta de nordligare delarna av den franska linjen och ankra jämte dessa fartyg. Detta okonventionella och offensiva sätt att anfälla ledde till att han överraskade fransmännen och segrade. Med detta anfall återtog initiativet så att den engelska flottan kunde diktera villkoren för den franska marinen i Medelhavet för en tid framöver.⁷⁷

Kommendörkapten Palmquist menar på att det klassiska offensiva agerandet, att ”slå hårt och först” inte längre går att utöva då FN ledda internationella insatser grundar sig på FN-stadgan, och därmed inte är aktuellt⁷⁸. Istället tilldelas enheterna så kallade ”Rules of Engagement” (ROE). Dessa beskriver vilka medel som får användas i en given situation.⁷⁹ Därmed är de egna enheternas möjlighet att agera offensivt i traditionell mening mycket begränsade. Istället anses proaktivt handlande på olika sätt vara likställt med offensivt agerande.⁸⁰ På taktiskt nivå nämns en rad exempel på vad som kan anses som proaktivt: en hög beredskap ombord är proaktivt,⁸¹ att anropa fartyg i sitt bevakningsområde är proaktivt,⁸² att visa närvaro i operationsområdet är proaktivt.⁸³

Även på operativ nivå är ett proaktivt handlande dagens sätt att vara offensiv. Kommendörkapten Palmquist menar att elektronisk krigföring och psykologiska operationer är proaktivt handlande som ”strävar efter att se till att motståndaren inte skjuter först.”⁸⁴ Hela insatsen ML i Libanon kan ses som offensiv/proaktiv då det var

⁷⁷ Hughes, *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition*, 2000 s. 17-23

⁷⁸ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

⁷⁹ Intervju, Hörnfeldt, Anders, 2008-10-15, Örlogskapten

⁸⁰ Intervju, Kindgren, Jonas 2008-11-18, Örlogskapten

⁸¹ Intervju, Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten

⁸² Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

⁸³ Intervju, Hörnfeldt, Anders, 2008-10-15, Örlogskapten

⁸⁴ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

en fredsbevarande mission som syftade till att förhindra att situationen i området förvärrades.⁸⁵

4.5 Säkerhet

Ett fall där principen om säkerhet utnyttjades felaktigt förekom i Barents hav 1942. Här hade tyska styrkor fått order om att anfälla en brittisk konvoj på väg ifrån Murmansk. De underlägsna brittiska enheterna lyckades jaga iväg de anfallande tyska enheterna till stor del på grund av de strikta order som den tyska amiralen Kummetz hade fått angående tillåtna risktagningar och egen säkerhet. Kummetz order gällande säkerhet begränsade hans handlingsfrihet och slaget gick förlorat.⁸⁶

Principen om säkerhet har idag fått ännu en dimension, verksamhetssäkerhet. Verksamhetssäkerhet är de säkerhetsåtgärder som utförs för att minska riskerna för egen personal och materiel. Dessa skiljer sig, enligt Örlogskapten Backman ifrån grundprincipen säkerhet.⁸⁷ Dagens säkerhetstänk verkar även skilja sig mellan insatser och övning.

Örlogskapten Skoog Haslum menar att i en insats blir alltid risktagning ett faktum och därmed tas medvetna säkerhetsavsteg från verksamhetssäkerheten, dessa avsteg gynnar dock principen säkerhet. Ett exempel på dylikt handlande är att inte surra den förliga kanonen trots att personal beger sig ut på fördäck.⁸⁸ Att anpassa utrustning är även ett sätt på vilket säkerheten för den egna enheten kan förhöjas idag.⁸⁹

4.6 Övning

Flera goda exempel på överraskning finns inom ubåtsvapnet. Ett välkänt exempel är den tyska inträngningen med ubåt i Scapa Flow, oktober 1939. Operationen gick ut på att med en ubåt sänka fartyg i den brittiska basen på Orkneyöarna. Detta ansåg britten vara en omöjlig operation med hänsyn till dess komplexitet. Därför förutsattes det vara en olycka och inte ett ubåtsanfall när slagskeppet Royal Oak på

⁸⁵ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

⁸⁶ Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.177

⁸⁷ Intervju, Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten

⁸⁸ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

⁸⁹ Intervju, Kindgren Jonas, 2008-11-18, Örlogskapten

33000 ton torpederades. Denna totala överraskning ledde till att ubåten även kunde dra sig ur basen utan hot av ubåtsjakt.⁹⁰

Bland de intervjuade befattningshavarna finns en samstämmighet om att överraskning är dubbelsidigt i dagens missioner. Kommendörkapten Palmquist menar att överraskning i en FN-mission är dömd att misslyckas då ”FN-s struktur bygger på att alla länder vet vilka beslut som tas när en mission sätts in”.⁹¹ Örlogskapten Kindgren instämmer och hävdar även att överraskning är av negativ art i en FN-mission på en operativ nivå.⁹² Detta för att syftet med en mission är att de-escalera situationen i området och inte eskalera genom att överraska motparten. Alltså eftersträvas inte operativ överraskning i dagens fredsbevarande missioner.

På taktisk nivå är ett ej predikterbart uppträdande en nyckel i principen överraskning. Idag handlar överraskning om att överraska motståndaren genom att agera oförutsägbart. Överraskningen är därför inte planlagd till en tid eller plats men kan ändå bli till egen enhets fördel då den uppstår.⁹³ Örlogskapten Skoog Haslum pekar på att ett skäl till att den klassiska överraskningen är svår att uppnå är att motståndaren är asymmetrisk.⁹⁴ Med asymmetrisk menas här att det inte är en nation eller fastställd krigförande motparts som är motståndaren, utan motståndaren kan så att säga vara vem som helst, var som helst. Även teknisk prestanda och egen enhets förmågor kan leda till överraskning. Om en incident inträffar ska inte motståndaren vara säker på vad motparten (den egna enheten) kan och kommer att göra.⁹⁵ En del i det taktiska arbetet som kan leda till denna typ av överraskning är en EMCON-plan (Emission Control Plan). En dylik plan används för att styra all elektromagnetisk sändning från fartyget och sålunda förhindra att viktig information som kan skapa överraskning blir känd för motståndaren.⁹⁶

⁹⁰ Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.184-185

⁹¹ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

⁹² Intervju, Kindgren Jonas, 2008-11-18, Örlogskapten

⁹³ Intervju, Hörnfeldt, Anders, 2008-10-15, Örlogskapten

⁹⁴ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

⁹⁵ Intervju, Kindgren Jonas, 2008-11-18, Örlogskapten

⁹⁶ Intervju, Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten

4.7 Samordning

Ett gott exempel på samordning är operation Cerberus 1942. I denna operation lyckades tyska flottan förflytta en eskader innehållande slagkryssarna Scharnhorst och Gneisenau samt tunga kryssaren Prinz Eugen från Brest till Wilhelmshaven utan avsevärda egna förluster. Operationen var oerhört komplex då brittiska styrkor behärskade luften och vattnet i Engelska kanalen. Operationen lyckades genom god samordning. I operationen ingick förberedande minröjning, avlösande fartygs och jaktflygeskort, samt mättande telekrigsåtgärder. Alla brittiska försök att komma åt de tyska fartygen misslyckades, mycket på grund av det tyska jaktflyget som ständigt fanns i luften över fartygen.⁹⁷

Samordning idag tycks syfta till att effektivisera de egna enheterna. Det manér på vilket samordning uppnås verkar variera, teknik är dock en viktig del.

Under missionen ML 02 i Libanon var det gemensamma ledningssystemet Link 11 en viktig del i samordningen av styrkan.⁹⁸ Samordning i nyttjandet av materiel såsom helikoptrar och bunkerfartyg var likaledes resurser som samordnades inom styrkan under ML 02.⁹⁹ En dimension av samordning som ställs i fokus idag är samordningen mellan olika nationers system. Internationella missioner handlar ofta om att kunna verka gemensamt med god samordning. Det är då både procedurer och teknik som måste fungera för att en god samordning skall uppnås.¹⁰⁰ Ett verktyg för samarbete är orderverk. Inom NATO finns ett fastställt orderverk i vilket instruktioner delas ut till de olika dimensionerna och på så vis samordnas.¹⁰¹

4.8 Kraftsamling

Ett historiskt exempel på marin kraftsamling är det som populärt kallas för jakten på Bismarck. I denna jakt 1941 kraftsamlade den brittiska flottan stora resurser, först för att upptäcka Bismarcks position, och sedan för att sänka henne. Större delen av den brittiska atlantflottan kraftsamlades mot samma mål; att sänka Bismarck. Företaget lyckades steg för steg genom lokalisering och skadeskjutning av Bismarck vilket

⁹⁷ Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.196-197

⁹⁸ Intervju, Kindgren Jonas, 2008-11-18, Örlogskapten

⁹⁹ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

¹⁰⁰ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

¹⁰¹ Intervju, Kindgren Jonas, 2008-11-18, Örlogskapten

nedsatte hennes manöverförmåga och därmed till ett lätt byte. Denna kraftsamling hindrade tyskarna från att ta sig ut och bedriva sjöfartskrig mot de allierade konvojerna i Nordatlanten.¹⁰²

När kraftsamling exemplifieras idag verkar det som om grundtanken står fast; att kraftsamla i tid, rum eller genom verkan. Örlogskaptens Hörnfeldt framhåller att det inte enbart behöver vara kraftsamling i offensiv verkan utan även defensiv kraftsamling i form av exempelvis en viss luftförsvarsformering förekommer.¹⁰³ Enighet råder om att under missionen ML i Libanon skedde en operativ kraftsamling i numerär av FN styrkorna. ”Mängden enheter i förhållande till den potentiella motståndaren var alltid till styrkans fördel.”¹⁰⁴

Kommendörkapten Palmquist tar även upp begreppet kraftsplittring och dess effekter på en nutida mission. Kraftsamling av enheter i ett område leder till kraftsplittring i ett annat område (stridsekonomi).¹⁰⁵

4.9 Stridsekonomi

Stridsekonomi är en ständigt närvarande faktor i all krigföring, givna resurser måste alltid övervägas. Ett exempel finns i andra världskrigets ishavssarena. Den vid denna tid hårt ansatta Sovjetunionen fick genom konvojer förnödenheter till staden Murmansk. Dessa konvojer skyddades av den Brittiska Home Fleet baserat i Scapa Flow på Orkneyöarna. Skyddet av de arktiska konvojerna krävde mycket av Home Fleet, speciellt då Tyskland hade stridsfartyg baserade i de norska hamnarna.¹⁰⁶ Detta exempel visar på svåra stridsekonomiska överväganden då Home Fleet måste skydda både konvojer och förhindra att tyska fartyg ger sig ut på Atlanten.

Begreppet stridsekonomi är även en verklighet i dagens missioner. Operativt kan ett stridsekonomiskt övervägande vara att planera de egna enheterna utefter deras uthållighet och tekniska förutsättningar.¹⁰⁷ Örlogskaptens Kindgren framhåller att det krävs en övergripande stridsekonomisk tanke för att en god stridsekonomi skall bli

¹⁰² Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.204-205

¹⁰³ Intervju, Hörnfeldt, Anders, 2008-10-15, Örlogskaptens

¹⁰⁴ Intervju, Kindgren Jonas, 2008-11-18, Örlogskaptens

¹⁰⁵ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

¹⁰⁶ Starck, Magnus, *Allmän Sjökrigshistoria 1930-1945 del 1*, (Stockholm: Bonniers 1971) s.311-314

möjlig på fartygsnivå.¹⁰⁸ Personalen är en viktig del i dagens sätt att se på stridsekonomi. Vaktssystemet ombord (arbetstiden) är en nyckel i stridsekonomiska övervägande.¹⁰⁹ Olika system har även olika inneboende stridsekonomiska begränsningar. Beroende på system blir principen mer eller mindre påtaglig. Ett exempel på ett sådant system är helikoptern som har en begränsad flygtid för varje uppdrag relativt fartygens större uthållighet.¹¹⁰

4.10 Taktikanpassning

Ett mycket gott exempel på taktikanpassning är i Yom-Kippurkriget. I detta krig hade den israeliska flottan en sjömålsrobot vilken flög i en högre hastighet och hade en mer avancerad målsökare än fiendens (Egypten och Syrien) robotar. Nackdelen med den israeliska roboten var dock att den hade avsevärt kortare räckvidd än de sovjetiska styx-robotarna som fienden förfogade över. Detta visste israelerna och övade därför undanmanövrar och taktik för att kunna närma sig de fientliga fartygen utan att själva bli träffade. Denna taktikanpassning blev en stor framgång och efter inledande israeliska segrar intog de egyptiska och syriska flottorna en passiv roll under resterande delen av kriget.¹¹¹

Även dagens krigföring kräver taktikanpassning. Tekniken synes här ha en ledande roll i hur taktiken både arbetas fram och sedan används. Kommendörkapten Palmquist menar att ny teknik spelar en ledande roll i att arbeta fram taktik och på så sätt taktikanpassa. ”Idag gör tekniken det möjligt att logga och återspela större delar av skeenden; på så sätt skapas bättre underlag för taktikanpassning.”¹¹² Samtidigt upplevs tekniken som kanske det främsta skälet för att använda en viss taktik. Exempelvis blev de svenska enheterna under ML placerade så att deras avancerade sensorer kunde optimeras till styrkans fördel.¹¹³ En annan orsak för taktikanpassning uppges vara haverier av olika slag. Exempelvis när ett fartyg havererade under ML

¹⁰⁷ Intervju, Kindgren Jonas, 2008-11-18, Örlogskapten

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten, Intervju, Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten

¹¹⁰ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

¹¹¹ Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.216-217

¹¹² Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

¹¹³ Intervju, Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten

ledde detta till en taktikanpassning för de resterande enheterna.¹¹⁴ Stridsekonomin för styrkan ändrades och taktikanpassning blev resultatet.

4. 11 Lämplig organisation

En av de största marina operationerna genom tiderna kan ha blivit lyckosam genom en lämplig organisation. Invasionen av Normandie (6 juli, 1944), operation Overlord, hade en mycket tydlig ledningsstruktur och trots att operationen innehöll många olika styrkor i luften och på sjön gick den i stort enligt planen. De allierade mötte hårt motstånd, men hade god organisation. Underhåll kom snabbt på plats så att övriga styrkor hade kapacitet att etablera ett starkt brohuvud.

Den allierade framgången kan ha varit relaterad till Tysklands brist på lämplig organisation då vissa av de tyska styrkorna var begränsade till att användas endast på direkt order av Hitler. Denna bristande organisation begränsade de tyska befälhavarna i deras förmåga till motanfall.¹¹⁵

Grundprincipen lämplig organisation är fortfarande ett relevant begrepp menar Kommendörkapten Palmquist.¹¹⁶ Befattningshavarna påtalar att organisationen idag skiljer sig mellan insats- och grundorganisation. I insatsorganisationen är allt fokuserat på missionens mål vilket är mycket tydligare än de mål som ställs upp i grundorganisationen.¹¹⁷ Örlogskapten Hörnfeldt berättar att under ML var ett tankfartyg en del av underhållsfunktionen som gjorde att hela organisationen fungerade bättre på det taktiska planet.¹¹⁸ Ledningsstrukturer omnämns även i begreppet lämplig organisation. På operativ nivå menar kommendörkapten Palmquist att lämplig organisation är ett problem i FN ledda operationer. Detta då FN inte är strukturerat för att leda militära operationer där snabba beslut är ett måste. På taktisk nivå däremot framhåller Palmquist att samma mission leddes väl då till exempel en sjögående ledning fanns på plats.¹¹⁹

¹¹⁴ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

¹¹⁵ Smedberg, *Om sjökriget*, 1996, s.224-225

¹¹⁶ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

¹¹⁷ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

¹¹⁸ Intervju, Hörnfeldt, Anders, 2008-10-15, Örlogskapten

¹¹⁹ Intervju, Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten

5. Analys

I detta kapitel redovisas avslutande resonemang och förslag på vidare forskning. Inbördes skillnader och likheter analyseras samt jämförs med den ursprungliga teorin bakom principerna.

5.1 Uppkommen problematik

Vilka är då skillnaderna mellan de teoretiska begreppen och den tolkning som görs idag?

De generella skillnaderna mellan principerna som helhet tycks ligga i att de från början, i teorin, syftar till att bli ett slags regelverk för framgång i krig och idag ses som ett verktyg i arbetet på olika sätt. Principerna skapades för att användas praktiskt, dock kan användandet i analys/utvärdering inte förkastas som felaktigt; kanske snarare tvärtom. Kärnfrågan blir huruvida en teori som skapas för ett sammanhang (krig) kan användas lyckosamt till ett annat ändamål (fredsbevarande insatser)? Avseende principernas allmängiltighet skiljer sig teorin ifrån de åsikter som befattningshavarna påtalar. En av principernas teoretiska svagheter ligger i dess allmängiltighet, vilket i sin tur ökar principernas användbarhet enligt befattningshavarna. Denna motsättning bör vara ett exempel på hur syftet med principerna skiljer sig. Teorin syftar därför till att skapa giltiga lagar då befattningshavare söker en begreppsflora som underlättar arbetet. Övergripande kan sägas att användandet av grundprinciperna idag kräver nogsam eftertanke. Detta för konflikterna gällande principernas syfte inte skall göra dem missriktande. Att blint lita till att grundprincipernas allmängiltighet skall göra dem till applicerbara är även det ett farligt sätt att använda principerna då just principernas allmängiltighet har väckt kritik.

Principen ”sätt upp ett mål och håll fast vid det” har till synes halverats till ”sätt upp ett mål”. Modern krigföring med ny teknik skulle kunna vara en anledning att ha en större flexibilitet i krigföring. Att därför anpassa målet till en uppkommen situation, istället för att hålla fast vid ett mål som beslutats i förväg, är det sätt som mål tycks hanteras idag.

Den klassiska teorin innefattar en rad nämnare inom principen god anda vilka alla är del av den goda andan. Idag tycks fokusen ligga mest på ledarskapet. Endast en av de intervjuade Örlogskapten Skoog Haslum nämner faktorn fysiskt status vilken är en given del i klassisk teori.¹²⁰ Grundtanken synes dock vara densamma, att genom god anda/moral höja den egna enhetens/styrkans verkningsgrad.

Principen om offensivt handlande har till synes skiftat fokus idag. Grundtanken, att ta och bibehålla initiativet är densamma. Dock är inte längre innebörden att ”slå effektivt och först”. En konsensus råder bland de intervjuade befattningshavarna att dagens missioner är exempel på offensivt agerande trots att stridigheterna idag är mycket begränsade i förhållande till krig. Nyckelordet synes vara proaktivitet, synonymt med initiativ. Tillvägagångssätten för att handla offensivt tål dock en revision. Strävan efter att genom offensivt agerande slå motståndaren med vapenmakt är inte längre eftersträvansvärt. Nutiden kräver att motståndaren påverkas eller förhindras att verka genom att handla, i denna handling vad den än må vara, finns det offensiva agerandet. Detta skulle kunna tänkas vara anledningen till att begrepp som ”psyops” (psykologiska operationer) och infoops (informations operationer) har fått en allt större uppmärksamhet i nutida krigföring.

Säkerhet har idag fått en bredare betydelse. Liksom kraftsamling och kraftsplittring står i motsats till varandra, synes det som om verksamhetssäkerheten och principen säkerhet står i motsats till varandra. Då en hög verksamhetssäkerhet uppnås blir principen säkerhet lidande och tvärtom. Orden ”som man övar strider man” ligger ur vissa aspekter nära dessa tankar om säkerhet kontra verksamhetssäkerhet. Grunderna inom principen säkerhet, att uppnå högsta rimliga säkerhet för egen enhet står kvar, men med en medtävlare –verksamhetssäkerhet.

Överraskning idag skiljer sig till synes från den grundprincip som teorin beskriver. Teorins resonemang, att överraska motståndaren i rum och handling med ny teknik eller oförutsedd styrka är samma effekt som uppkommer i dagens resonemang. Den

¹²⁰ Intervju Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

stora skillnaden ligger i avsikten. Idag verkar det som om överraskning för det första inte går att operativt ens sträva efter, och för det andra att taktiskt planera. Om dock en taktisk överraskning uppstår av den ena eller andra ovanstående anledningarna är detta en positiv effekt.

De typer av samordning som befattningshavarna har exemplifierat stämmer väl överens med det som är definierat som den klassiska teorin bakom grundprincipen. Grundtanken att effektivisera enheternas verksamhet genom en god samordning är därmed lika eftersträvansvärt praktiskt idag som teoretiskt.

Enligt den teoretiska definitionen är ett modernt sätt att se på kraftsamling (Hughes och Werner) att göra en kraftfull samtidig eldöppning. Detta nämndes inte av någon av de intervjuade befattningshavarna. Kraftsamlingen som föreslås är istället möjligheten till en samtidig eldöppning genom en överlägsenhet i ett visst område. Slutsatsen blir därför att dagens kraftsamling syftar till att vara såpass överlägsen att en klassisk kraftsamling i verkan inte behöver genomföras. Om så är fallet kan dagens kraftsamling helt enkelt leda till att faktiska stridigheter inte uppstår. Detta resonemang hamnar inte långt ifrån teorierna om kärnvapenbalans i ett mikroperspektiv.

I de sätt som stridsekonomi beskrivs och exemplifieras idag råder en stor samstämmighet. Stridsekonomiska överväganden görs på olika nivåer och ur olika perspektiv (personal, teknik, styrka). Resonemangen faller även väl in det klassiska begreppet om stridsekonomi; att hushålla med de givna resurserna.

Även taktikanpassning i dess klassiska form är applicerbart. Att tekniken har fått en framskjuten roll i taktikanpassning faller inom ramen för den klassiska teorin och blir även en naturlig del då teknik får en allt större betydelse inom krigföring.

Nutida lämplig organisation är mycket lik det som teorin belyser som relevant för principen. Underhåll och ledning är viktiga komponenter som verkar antingen positivt eller negativt för principen. Dock kan sägas att på den taktiska nivån i en

insats synes det lättare att uppnå denna lämpliga organisation då styrkan i en insats anpassas för att lösa en specifik uppgift. Operativt däremot verkar principen ha blivit mer komplex därför att kravet på multinationella missioner fogar samman många olika organisationer till en enhet som skall verka i samma riktning. Denna uppkomna problematik faller dock inom den teoretiska ramen för begreppet lämplig organisation.

5.2 Slutsatser och reflektioner

För hälften av principerna (god anda, samordning, stridsekonomi, taktikanpassning, lämplig organisation) överensstämmer grundtanken med principerna mellan teori och dagens syn; även om tillvägagångssätten för att använda principerna kan ha ändrats. Resterande fem principer utmärker sig på olika sätt och en gemensam slutsats är därför omöjlig att göra.

- Säkerhet som grundprincip har fått en medtävlare: verksamhetssäkerhet. Verksamhetssäkerhet skulle kunna ses som en motpol till grundprincipen säkerhet. Säkerhet som grundprincip står dock fast och används även i sin ursprungliga bemärkelse.
- Principen ”sätt upp ett mål och håll fast vid det” har till synes halverats och en idag gällande princip låter ”sätt upp ett mål”.
- ”Offensivt handlande” i sin teoretiska bemärkelse är otänkbart i en internationell insats och nya vägar för att handla offensivt är istället aktuella. Dagens ”offensiva agerande” skulle därför bättre beskrivas med ”proaktivt handlande”.
- ”Kraftsamling”, har skiftat fokus från våldshandlingen till en proaktiv kraftsamling för att på så sätt förhindra att våldsamheter bryter ut. Att kraftsamla i tid och rum är fortfarande relevant dock är syftet med principen inte densamma då faktisk verkan är det som vill undvikas och inte uppnås.
- Principen ”övertäckning” behöver definitivt en revision för att användas i dagens konflikter. På operativ nivå visar det sig att principen antingen är mycket svår att genomföra eller helt enkelt inte är eftersträvansvärd. Att inte eftersträva en grundprincip står i rak motsats till syftet med grundprinciperna.

På taktisk nivå synes det som om överraskning sällan planläggs men ändå eftersträvas som grundprincip.

Nyckeln i uppsatsen som helhet ligger i att teorin ”krigföringens grundprinciper” accepteras och inte förkastas. Syftet med uppsatsen har **ej** varit att diskutera principernas ”vara eller inte vara” utan att belysa hur innebörden av principerna kan förändras inte bara i förhållande till krigföringsnivå utan även på konfliktnivå. Dock kan slutligen sägas att kritiken mot principerna som helhet stöds av uppsatsens slutsatser då fem av tio principer har funnits förändrade. Detta belyser hur grundprinciperna ständigt bör skärsådas i förhållande till inte bara krigföringsnivå eller teknik utan även till konfliktnivå.

5.2 Vidare forskning

Denna uppsats har endast borstat på ytan av en liten del av den problematik som en stor del av militärteorin står inför. På ämnet krigföringens grundprinciper i modern krigföring har det redan skrivits en del litteratur. De grundprinciper som har funnits förändrade bör undersökas närmare för att på så sätt bringa större klarhet i hur de kan beskrivas ur ett relevant modernt perspektiv. Särskilt intressanta frågeställningar för vidare forskning är hur de nya tolkningarna av principerna interagerar, kan exempelvis proaktivt handlande breda väg för modern överraskning? Hur och när blir verksamhetssäkerhet till nackdel för principen säkerhet?

6. Käll- och litteraturförteckning

Källor

Intervjuer

Backman, Joakim, 2008-11-07, Örlogskapten
Hörnfeldt, Anders, 2008-10-15, Örlogskapten
Jonas Kindgren, 2008-11-18, Örlogskapten
Palmkvist, Fredrik, 2008-11-18, Kommendörkapten
Skoog Haslum, Ewa, 2008-11-07, Örlogskapten

Otryckta

Hallenberg, Jan, Ring, Stefan, Rydén, Birgitta, Åselius, Gunnar,(red) *Om konsten att tänka, granska och skriva på ett vetenskapligt sätt*, (Bokmanus, 2008-09-04) s. 13

Internet

Försvarsmakten/Regleringsbrev för budgetåret 2008 avseende Försvarsmakten,
http://www.mil.se/upload/dokumentfiler/regleringsbrev/regleringsbrev_08.pdf ,
Online 2008-10-06

Försvarsmakten/ÖB Håkan Syrén, Folk och Försvar seminarium, 4 april, 2005,
http://www.mil.se/upload/dokumentfiler/tal/2005/ob_tal_folkoforsvar_050404.pdf ,
Online 2008-10-06

Nationalencyklopedin/Hermeneutik
http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=202053&i_word=hermeneutik,
Online 2008-10-23

Tryckta

Doktrin för marina operationer, DMarinO, (Stockholm: Försvarsmakten, 2005) M7740-774021.

Militärstrategisk doktrin, (Stockholm: Försvarsmakten, 2002) .M7740-774002

Taktik reglemente för flottan, TRFL, (Stockholm, Försvarsmakten, 1987) M7741-315001

Litteratur

Clausewitz, Carl von, *On War*, London, Penguin Books, 1968

Ejvegård, Rolf, *Vetenskaplig metod*, Lund, Studentlitteratur, 2003

Ericson, Lars, Hårdstedt, Martin, Iko, Per, Sjöblom, Ingvar, Åselius, Gunnar,
Svenska Slagfält, Stockholm, Wahlström & Widstrand, 2003

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena,
Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad, Stockholm,
Norstedts Juridik AB, 2002

Hughes, Wayne, P, Jr. *Fleet tactics and coastal combat 2nd edition*, Annapolis,
Naval Institute Press, 2000

Leonhard, Robert R, *The Principles of War for the Information Age*, Novato, CA:
Presidio Press, 1998

Smedberg, Marco, *Om Sjökriget – Från Svensksund till smygteknik*, Stockholm, Page
One Publishing AB, 1996

Starck, Magnus, *Allmän Sjökrigshistoria 1930-1945 del 1*, Stockholm, Bonniers
1971

Starck, Magnus, *Allmän Sjökrigshistoria 1945-1965*, Stockholm, Bonniers 1975

Thurén, Torsten, *Vetenskapsteori för nybörjare*, Stockholm, Liber AB, 1991

Vego Milan. N, *Operational Warfare at Sea - theory and practice*, New York:
Routledge, 2009

Werner, Christopher, *Den blå boken – Marina stridskrafter ur ett militärteoretiskt
perspektiv*, Stockholm: Försvarshögskolan, 2002

Widén, Jerker och Ångström, Jan, *Militärteorins grunder*, Stockholm:
Försvarsmakten M7740-774023, 2005

Tidskrifter

Golafshani, Nahid. "Understanding Reliability and Validity in Qualitative Research"
The Qualitative Report, Vol. 8 No. 4, (2003)

Keegan, John D, "On the Principles of War" *Military Review*, Vol.41 No.12, (1961)

Bilaga 1

Intervjufrågeställningar

Vad är din grad och befattning?

Vad är din historik inom flottan?

Hur ser du generellt på krigföringens grundprinciper?

Hur arbetar du med principen ”sätt upp ett mål och håll fast vid det”?

Hur använder du dig av begreppet säkerhet under operationer/övningar?

Vad anser du om vikten av god anda, hur skall denna uppnås?

Hur applicerar du principen offensivt handlande?

Hur ser du på din möjlighet till taktikanpassning och hur arbetar du med detta?

Hur ser du på begreppet lämplig organisation, vad ger det dig för hinder/hjälp i ditt arbete?

Vilka aspekter av ditt jobb passar in under begreppet stridsekonomi?

Hur anser du att kraftsamling kan gå till idag?

Exemplifiera samordning som du har bevittnat.

Hur ser du på begreppet överraskning och dess användning idag?

Har du några allmänna reflektioner att tillägga?